

A photograph of a woman and two children at night, holding lit torches. The woman is in the center, smiling, holding a torch high. A young girl is on the left, also smiling and holding a torch. Another child is in the foreground, looking towards the camera. The background is dark with many other people holding torches, creating a warm, glowing atmosphere.

Læringsforløb
FRIVILLIGHED OG MEDBORGERSKAB
0-18 ÅR

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

Børn og unge som frivillige medborgere

Inspirationskataloget er udarbejdet i 2018 af Læring og Udvikling og Frivilligteamet i Børn og Unge, Aarhus Kommune.

Kataloget er baseret på frivillighed- og medborgerskabsprojekter fra to dagtilbud, fire skoler samt UngiAarhus.

Udgivet af

Børn og Unge, Aarhus Kommune

Indhold

Holme-Rundhøj Dagtilbud

Frederiksbjerg Dagtilbud

Viby Skole

Beder Skole

Bavnehøj Skole

Hjortshøj/Virupskolen, Hjortshøj Dagtilbud,

Den Selvejende Institution Kernehuset, Klubben Hjortshøj og

Plejehjemmet Hjortshøj

UngiAarhus

Redaktion

Kommunikation, Julie Lissau Poulsen

Læring og Udvikling , Elin Poulsen

Grafik og Layout

Kommunikation, Rasmus Mark Holbroe

Der er så meget læring i at gøre noget for andre!

Projektet Børn og unge som frivillige medborgere har til formål at udvikle læringsforløb i frivillighed og medborgerskab til dagtilbud, klubber og skoler. Vi har hermed taget det første spadestik til de kommende års frivilliguger i uge 39. Der er ingen tvivl om den værdi opgaven har haft for deltagerne. Men eksemplerne viser også tydeligt, at frivillighed og medborgerskab har stor værdi for vores lokalsamfund.

Materialet vil blive udbredt til alle skoler, dagtilbud og klubber for at understøtte arbejdet med at danne fremtidens frivillige medborgere. Deltagerne i projektet har virkelig formået at vise hvor meget læring og udvikling, der er for børn og unge i at gøre noget for andre – uanset om det er børnehavebarnet, som oplever de ældres glæde ved deres besøg, eller om det er de unge, som arbejder for at inspirere andre til at gøre en forskel.

De enkelte projekter har bevist, hvad man kan, når man samarbejder ud over sin egen matrikel, og de er hver især gode eksempler på, hvordan man laver stærke lokale læringsfællesskaber.

Jeg vil gerne takke deltagerne for deres store engagement, og jeg håber, at jeres arbejde vil inspirere vidt og bredt!

Ole Kiil
Børn og Unge chef

"Man skal springe ud i det og investere i noget for at få noget igen"

Bettina Kofoed Laursen,
Dagtilbudsleder i Den Selvejende Institution Kernehuset

"Vi har haft et fantastisk samarbejde, og ret ofte er det bare en invitation, der skal til".

Louise Rønne Bengtson,
Oplevelsesmedarbejder i Sundhed og Omsorg Område Nord

"Det her er jo Stærkere Læringsfællesskaber i praksis".

Rasmus Dalager Jørgensen
Pædagogisk leder på Bavnehøjsskolen

"Mor, nu er du også en god frivillig!" lød det fra et børnehavebarn, da barnets mor rejste en cykel op, som var væltet. Det er blevet et begreb blandt børnene at være en god frivillig, og der er faktisk gået sport i at hjælpe andre".

Liann Nygaard Rasmussen,
Pædagog i Frederiksbjerg Børnehus

Indhold

Forord		s. 3
	Danmarksindsamlingen 2018	s. 6
Introduktion	Børn og Unge som frivillige medborgere	s. 7
Projekter	Børn og unge som frivillige medborgere	
Holme-Rundhøj Dagtilbud	Generationsmøde med de ældre	s. 8
Frederiksbjerg Dagtilbud	Frivillighed i børnehøjde	s. 11
Viby Skole	Frivillig på skolen	s. 14
Beder Skole — 4. klasse	Frivillige på Plejehjemmet Kristiansgården	s. 16
Beder Skole — To 6. klasser	Biodiversitet i Beder	s. 18
Beder Skole — To 9. klasser	CO₂-udledning i forbindelse med kødproduktion	s. 20
	Fælles afslutningsarrangement for Beder Skole	s. 22
Bavnehøj Skole	Fællesskabsdag i Kolt/Hasselsager	s. 24
Hjortshøj	Hjortshøjbandet	s. 28
UngiAarhus	De unges frivilligfest i forbindelse med Folkets Møde	s. 30
Læs mere		s. 34
Projekter — Samlet overblik over projekter		s. 35

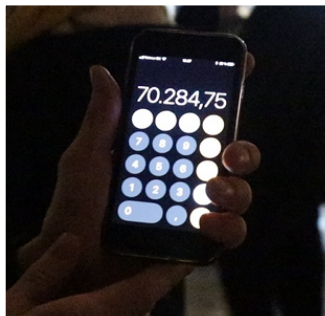
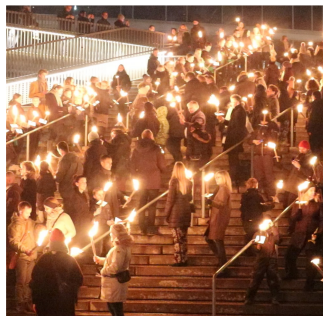
Danmarks indsamlingen 2018

Børnene og de unge varmede op til frivillighovedstadsåret

I januar 2018 afprøvede mange børn og unge rollen som frivillige medborgere og aktive deltagere i fællesskaber. Flere dagtilbud, skoler og klubber deltog i en konkurrence om at samle mest ind til børn uden hjem i forbindelse med Danmarks Indsamling 2018.

Sejren gik til unge fra specialklubben Holme Søndergaard, der med et velgørenhedsløb og samarbejde med sponsorer samlede over 25.000 kr. ind. Men mange andre hold var fyldt med ideer, for eksempel børn fra 3.Z på Tilst Skole, der samlede penge ind ved at samle, og sælge brugte bøger og 6.C. fra Virupskolen, der sammen med ældre fra Hjortshøj Lokalcenter bagte småkager, som de solgte ved åbningen af Frivillighovedstaden i Ridehuset.

I alt blev der samlet 70.284,75 kr. ind, som blev overrakt til værterne på Danmarksindsamlingen af tre unge. Med sig havde de over 300 børn og unge, der sammen med deres familier lavede et fakkeloptog for børn uden hjem.

Introduktion

Velkommen til Børn og Unge's inspirationskatalog til arbejdet med frivillighed og medborgerskab i dagtilbud, skoler og fritids- og ungdomsskoletilbud.

I 2018 var Aarhus Kommune Europæisk Frivillighedsstad, og det gav i Børn og Unge anledning til, at dagtilbud, skoler og fritids- og ungdomsskoleområdet satte frivillighed og medborgerskab på dagsordenen. De udviklede bl.a. nye projekter og læringsforløb, hvor børn og unge kunne afprøve rollen som frivillige medborgere og aktive deltagere i samfundet omkring dem.

Tips og idéer til forløb om børn som frivillige medborgere

Skoler og institutioner spiller en stor rolle, når det kommer til at lære vores børn og unge at deltage i samfundet på en god måde, og lovgivningsmæssigt er det derfor

også en del af deres formål (Folkeskoleloven §1 stk. 3, Dagtilbudsloven §7 stk. 4 og Ungdomsskoleloven §1).

I kan bruge dette inspirationskatalog og erfaringerne fra en række lokale projekter, hvis I f.eks. vil:

- Skabe viden og refleksion hos børn og unge om, hvad frivillighed og medborgerskab kan være.
- Udvikle og afprøve konkrete metoder til at motivere og engagere børn og unge til frivillighed og medborgerskab.
- Søge inspiration til jeres egen deltagelse i Frivilligugen, uge 39 i de kommende år (se mere på www.frivillighed.mitbu.dk).

I kataloget finder I bl.a. idéer til:

- Hvad skal børnene og de unge have ud af det?
- Hvilke samarbejdspartnere kan vi inddrage?

- Hvordan kommer vi i gang?
- Hvordan skruer vi et forløb sammen?
- Hvordan følger vi op på forløbet?

bevidsthed om frivillighed og medborgerskab til gavn for både dem selv og det omgivende samfund.

God fornøjelse!
Med venlig hilsen

Læring og Udvikling
Børn og Unge
Aarhus Kommune

Vi håber, at dagtilbud, skoler og fritids- og ungdomsskoleområdet kan bruge kataloget til at starte en god proces, som styrker børns og unges

Om projekt Børn og unge som frivillige medborgere

Bag projektet står deltagende grupper/klasser/hold fra børne- og ungeområdet i Aarhus Kommune. Læring og Udvikling og Frivilligteamet har redigeret kataloget.

Projekterne blev indledt med et opstartsmøde i uge 17 2018, og de kulminerede med Frivillighedsugen i uge 39. Erfaringer herfra samles i dette inspirationskatalog og vil desuden være tilgængelige digitalt. Hver deltagende gruppe/klasse/hold har for at deltage i udviklingen af dette materiale modtaget en pulje på 15.000,- fra Børn og Unge. Puljen var tiltænkt f.eks. frikøb, honorar til eksterne samarbejdspartnere, aktivitetsudgifter, transport m.m.

Holme-Rundhøj Dagtilbud

Generationsmøder med de ældre på plejehjemmene

*Børnehavebørn fra Holme-Rundhøj
og ældre fra Plejeboligerne Mads-
bjerg tegner på glasplader*

Målgruppe

Børn og ældre - Mødet mellem generationer.

Samarbejdspartnere

Plejehjemmet Egely og Plejeboligerne Madsbjerg
samt en frivillig koordinator fra ældrecenteret.

”Små initiativer kan have stor effekt på og for andre – det behøver ikke være det helt store, man laver.”

Lene Wittendorff

Pædagog i Frederiksbjerg Børnehus

Plejeboligerne Madsbjerg havde besøg af afdelingerne Holme Børnehus og Elverhøj til et maleprojekt, og fra afdelingerne Jorden Rundt og Vuggestuen Rundhøjallé 65 til samling med de ældre.

På Plejehjemmet Egely lavede de forskellige bevægelseslege med børn fra afdelingerne Holmetræet og Kløverhulen, og de sang med børn fra afdelingerne Flyverhøjen og Børnehuset Tulshøjvej 5.

Sådan gjorde de

De involverede medarbejdere i dagtilbuddet og på plejehjemmene sørgede for at lære hinanden at kende og skabe en god kontakt. Det var vigtigt at afstemme forventninger både i planlægningen og under

selve aktiviteten. Der blev aftalt faste kontaktpersoner tidligt i forløbet for at lette koordineringsarbejdet. Dagtilbuddet havde planlægningsmøder og praktisk forberedelse til uge 39, hvor de fik styr på hvilke materialer, der skulle anskaffes, og hvor mange timer der skulle dækkes af vikarer.

Det havde denne effekt

Børnene oplevede livets forskellige faser, og hvad det betyder at være gammel. De oplevede, at de kunne glæde andre med deres besøg og dermed, at de kunne gøre en forskel for andre. En del af de ældre på plejehjemmet var demente, men i mødet med børnene blev de mindet om deres barndom, og det prikkede til deres hukommelse.

De ældre mærkede også det liv og den glæde, som børn spreder, og det var en god kontrast til den ro, de har brug for det meste af tiden.

Fremtidige aftryk

Holme Rundhøj Dagtilbud har lavet to legekasser, der skal stå på plejehjemmene. Legekasserne indeholder ting som f.eks. tegnegrej, som de kan gå over og lege med og være omkring de ældre og bevare forbindelsen. Derudover kan der sættes andre spor, som minder både børn og ældre om de gode oplevelser – f.eks. fastelavnsris på plejehjemmene.

Børnene er så unge, at de ikke rigtigt kan reflektere over besøget. Gentagne besøg og aktiviteter kan dog gøre et indtryk. Medarbejderne er begyndt at italesætte projektet og fokusområdet, og projektet har dermed sat spor i dagtilbuddets praksis.

Med de små spor efter børnenes besøg, bliver plejehjemsbeboerne mindet om den lille stjernestund med børnehavebørnene, og så føler børnene sig mere hjemme næste gang de kommer.

I bør være opmærksomme på

Børnene er i aldersgruppen 0-6 år, og det vil derfor være godt for projektets udbytte at tænke i oplevelser og samarbejde med de ældre.

I dette projekt har der været mange afdelinger involveret, og det har derfor været et stort koordineringsarbejde. I kan med fordel sikre faste kontakter på plejehjemmene, så der også fremover er mulighed for både planlagte og mere impulsive besøg.

Det er vigtigt at koordinere med plejehjemmet, så både personale og de ældre er klar til besøget og er færdige med f.eks. morgenrutinerne.

I får mulighed for

Som både børn og voksne får I mulighed for at opleve, hvordan små initiativer kan have store effekter.

Både på børne- og voksniveau er der mulighed for at møde og samarbejde med nye mennesker.

I kan kontakte

Holme-Rundhøj Dagtilbud
Mølleskovvej 11
8270 Højbjerg
Tlf.: 87 13 87 00

Frivillighed i børnehøjde

Målgruppe

Storbørnsgruppen og
plejehjemsbeboere.

Samarbejdspartnere

Plejehjemmet Augustenborggade
tegner og synger i fællesskab.

*Frederiksbjerg Børnehus og
Plejehjemmet Augustenborggade
tegner og synger i fællesskab.*

"[det er sjovt] at sige hej til alle de gamle mennesker ... Og det kunne være sjovt, hvis vi måtte lege nogle lege her",
Elli og Augusta fra Frederiksbjerg Børnehus

Børnene fra Frederiksbjerg Børnehus blev undervist i, hvad frivillighed er eller kan være. Børnene blev også forberedt på at skulle besøge plejehjemmet og møde ældre med mere eller mindre godt helbred. Et vigtigt element i forberedelsen var PowerPoints med billeder af frivillige børn, som dagtilbuddets børn kunne genkende og spejle sig i. Dagen før besøget på plejehjemmet bagte børnene en kage og øvede sig på de sange, de skulle synge sammen med og for de ældre. Til dette blev der lavet sanghæfter til børn og voksne.

I frivillig ugen blev der også samlet skrald i lokalområdet, og der var popcorn og saftevand til børnene.

Sådan gjorde de

Det var primært en pædagog fra Frederiksbjerg Børnehus, der stod for at koordinere projektet med plejehjemmet.

Det havde denne effekt

Målet er, at børnene skal blive gode, frivillige medborgere.

Da børnene besøgte de ældre på plejehjemmet, oplevede de, at man kan yde omsorg for andre mennesker, selvom man ikke kender dem.

Ved at samle skrald lærte de, at man godt kan passe på sin by, selvom det ikke er én selv, der har smidt skraldet.

Børnene er i forvejen uselviske, hjælpsomme og venlige, men Frivilligugen har gjort dem mere opmærksomme, og de kan

derfor arbejde mere bevidst med det.

Fremtidige aftryk

Børnene efterlod spor på plejehjemmet for at styrke forbindelsen til de ældre og for at vække gode minder. Projektet har sat spor i børnene, der har taget frivillighedstanken til sig og anerkender egne og andres frivillige indsatser i dagligdagen.

I bør være opmærksomme på

I kan møde nogle udfordringer, når I skal planlægge en aktivitet som denne – f.eks. stor udskiftning i børnegruppen og vikarer i sommerperioden.

I skal være opmærksomme på, at de ældre kan komme til at føle sig overvældet af børnene. I kan derfor være nødt til at overveje hvilke og hvor mange børn, der skal med på besøg.

I dette tilfælde kunne der f.eks. kun komme ti børn med.

I får mulighed for

I får mulighed for at forberede børnene på, hvad de går ind til, og på hvorfor de skal være med i projektet og til besøget

på plejehjemmet.

Plejhjemsbesøget er en mulighed for at lære børnene, hvad det vil sige at være gammel.

Når den indledende kontakt er skabt, har I mulighed for at vedligeholde forbindelsen, selvom børn og ældre måske ikke er i direkte kontakt. Børnene kan f.eks. lege på plejehjemmets fællesområder.

I kan kontakte

Frederiksbjerg Dagtilbud
Ingerslevs Boulevard 2
Administrationen
8000 Aarhus C
Tlf.: 29 20 45 18

Børn fra Frederiksbjerg Børnehus synger "Mariehønen Evigglad" for de ældre på Plejehjemmet Augustenborggade

Viby Skole

Frivillig på skolen, i idrætsforeninger og i nærområdet

Børn fra Viby Skole prøver forskellige, mindre udbredte fritidsaktiviteter – her er de i gang med badminton i Viby Badminton Klub

Målgruppe

To 3. klasser har deltaget i projektet, og der har været fokus på at besøge idrætsforeninger i nærområdet.

Samarbejdspartnere

Viby Badminton
Dansestudiet "Just Dance"
Viby Bordtennisklub
Håndboldklubben i Viby, som skolen til daglig arbejder sammen med
Basketballklubben i Viby, som skolen til daglig arbejder sammen med
Skole- og institutionskonsulent (Mikkel Daniel Jung) hos DGI Østjylland

I Frivilligugen blev børnene fra to 3. klasser på Viby Skole undervist i foreningsliv og frivillighed – de havde bl.a. besøg af en konsulent fra DGI.

Børnene hørte også om frivillighed i de idrætsforeninger, de skulle besøge i ugens løb.

Børnene lavede i løbet af ugen deres egen frivillige

forening, "Pauseklovnene", i form af frikvartergrupper, hvor de lavede aktiviteter for børnehaveklasserne i pauserne.

Sådan gjorde de

Aftaler om og program for besøgsdage blev lavet i samarbejde med de idrætsforeninger, der skulle besøges. Der blev lavet aftaler med eksterne samarbejdspartnere som f.eks. konsulenten fra DGI, der underviste børnene i foreningsliv og frivillighed gennem tiderne. Håndboldklubben i Viby arrangerede en hel dag med aktiviteter for indskolingen. Basketballklubben i Viby deltog i og lavede forløb til indskolingsidrætsundervisning.

Børnene lavede en plan over aktiviteter i det store frikvarter hver dag med navne på de ansvarlige elever og aktiviteter. De var rundt i børnehaveklasserne for at fortælle om frikvarteraktiviteterne. På indskolingsmøder blev der fortalt om projektet og om 3. klassernes aktiviteter i pauserne.

Det havde denne effekt

Børnene lærte noget om at lave en forening – f.eks. at der skal laves og overholdes aftaler, og at alle skal bidrage.

Børnene lærte og oplevede, at frivillige aktiviteter giver noget tilbage.

Fremtidige aftryk

Pauseklovnene fortsætter og udbredes til skolen, så der også fremover bliver lavet frikvarteraktiviteter for de små. De to 3. klasser skiftes til at have ansvaret hver uge, og de udviser en høj grad af medbestemmelse og engagement.

Fritidsforeningerne har også haft gavn af projektet. F.eks. er tre drenge startet til badminton, og Viby Bordtennis klub har med fire tilmeldte piger kunnet starte et pigehold.

"Det var rigtig sjovt til bordtennis, så måske vil jeg gå til det!"

Silje fra 3.B

I får mulighed for

I får mulighed for at gøre børnene mere bevidste om, hvordan frivillighed kan have betydning for både modtageren og dem selv.

De to 3. klasser skulle arbejde sammen på tværs, og det har – også uden for undervisningen – skabt relationer på tværs af klasserne.

I kan kontakte

Viby Skole
Kirkevej 2
8260 Viby J
Tlf.: 87 13 91 60
vib@mbu.aarhus.dk

Børnene fra Viby Skole lærer om at lave en forening, hvor alle bidrager

Beder skole - 4. klasse

Frivillige på Plejhjemmet Kristiansgården

Målgruppe

Børn fra 4. klasse på Beder Skole og beboere på Plejhjemmet Kristiansgården.

Samarbejdspartnere

Plejhjemmet Kristiansgården

4. klasse på Beder Skole taler med plejhjemsbeboere om ordsprog.

Eleverne i 4. klasse på Beder Skole deltog sammen med beboerne på Kristiansgården i sang, plenumdialog (samtaler om forberedt emne på tværs af tidsaldre f.eks. ungdom nu >< ung under besættelsen), fortællinger og aktiviteter.

4. klasse oplevede også projekterne fra 6. klasse om biodiversitet (se under 6. klasse) og fra 9. klasse om CO₂-udslip (se under 9. klasse).

Sådan gjorde de

I 2018 opstartede 4. klasse månedlige besøg på plejhjemmet, så både børnene og plejhjemmets beboere

vidste, hvad de gik ind til. Aktiviteten med plejhjemmet og dets beboere er oftest foregået i Kristiansgårdens fællesrum, men til afslutningsarrangementet foregik det i Beder Skoles hal.

De voksne stod for at forberede møderne på plejhjemmet, og under aktiviteten var de facilitatorer og "debatledere".

Både børn og ældre skulle være deltagende og medskabende, fordi meningen med aktiviteten lå i mødet mellem dem.

Det havde denne effekt

Børnene lærte, hvordan de kunne skabe glæde hos andre ved at være til stede, indgå i meningsfulde interaktioner og vise interesse.

De lærte også, at der ikke var grund til at frygte ældre mennesker, som måske har fysiske eller mentale begrænsninger.

De ældre borgere oplevede, at de med deres livserfaring havde noget, de kunne give videre til børnene.

Fremtidige aftryk

Plejhjemsbesøgene skal fortsætte, så samarbejdet

mellem skole og plejehjem bevares.

Beder Skoles projekter sigter mod, at aktiviteterne sætter spor i børnenes bevidsthed, så de i fremtiden bliver handlingsanvisende for børnenes medborgerskab og frivillighed.

I bør være opmærksomme på

Det er Beder Skoles generelle erfaring, at det er vigtigt at sikre samarbejdet med eksterne parter, så I undgår usikkerhed om aftaler.

I får mulighed for

Børn og gamle har meget, de kan dele med hinanden (visdom, umiddelbarhed, sjove snakke, smil, varme, osv.), og det får de mulighed for i en aktivitet som denne. Børnene får forståelse for, at alderdom kan være mange ting. Eleverne og beboerne får mulighed for at lære af hinanden samt opleve, hvad der kan ske i mødet mellem mennesker med forskellige livsforudsætninger.

Børnene oplever at gøre noget uden interesse for egen vinding, men som giver dem fællesskab, visdom og glæde. De får erfaring med medborgerskab i deres lokalmiljø, og de opfordres til selv at tage ansvar for at styrke dette medborgerskab.

I får mulighed for at sætte samtlige læringsmål for dannelse, elevens alsidige udvikling og dannelsesi-dealet i Folkeskolens Formålsparagraf i spil.

I kan kontakte

Beder Skole
Skoleparken 6
8330 Beder
Tlf.: 87 13 60 10
bed@mbu.aarhus.dk

Beder skole - To 6. klasser

Biodiversitet i Beder

Børnehavsbørn præsenteres for insekthoteller af elever fra 6. klasse på Beder Skole

I kan kontakte

Beder Skole, Skoleparken 6, 8330 Beder
Tlf.: 87 13 60 10, mail: bed@mbu.aarhus.dk

Målgruppe

Børn og borgere i Beder med interesse for natur og miljø.

Samarbejdspartnere

Børnehaver, plejehjem og boligforeningen i Byagerparken.

Projektet startede med en undersøgelse af frivillighed på årgangen:

- Hvad vil det sige at være frivillig?
- Hvor mange er frivillige?
- Hvad laver de?

Undervejs i projektet blev det diskuteret, om det var nemmest at engagere sig frivilligt inden for områder, man i forvejen interesserer sig for. Frivilligt engagerede elever holdt små oplæg for de andre. Herudover hørte eleverne om hjælpetrænerarbejde og om at være frivillig i Café Klubånd i BMI (Beder-Malling Idrætsforening).

Projektet omhandlede biodiversitet og det at gøre noget godt for naturen og dermed også for hinanden. Eleverne byggede insekthoteller, som de gav til byens børnehaver og plejehjem, og så samlede de skrald i naturen.

Eleverne fortalte, tegnede og lavede små dukketeaterspil om vigtigheden af mangfoldighed, klimabeskyttelse, og

hvordan alle mennesker helt konkret kan være med til at passe på insekterne.

Sådan gjorde de

6. årgang bar så meget af projektet som muligt og var med i idéfasen fra starten. De deltagende lærere bidrog med praktisk og teoretisk erfaring, færdigheder og viden inden for området, og det var deres ansvar at strukturere, sætte i gang, hjælpe på vej og at lave aftaler med byens institutioner.

Al forberedelse skete på skolen, mens opsætning og institutionsbesøg skete rundt omkring i Beder.

Det havde denne effekt

Undervejs i projektet reflekterede eleverne over frivillighed, og over hvornår og hvordan man er frivillig. Børnene oplevede, at de kunne skabe glæde hos børnehaver og plejehjemsbeboere med de insekthoteller, de havde lavet.

Mødet med børnene og især de ældre var en øjenåbner for eleverne, hvor bl.a.

I bør være opmærksomme på

Det er Beder Skoles generelle erfaring, at det er vigtigt at sikre samarbejdet med eksterne parter, så I undgår usikkerhed om aftaler.

I får mulighed for

Gennem et projekt som dette lægges der an til refleksion fra børnenes side, hvor de bliver mere bevidste om frivillighed og om den enkeltes ansvar for at gøre noget godt for miljøet og biodiversiteten til gavn for klodens fremtidige tilstand. I får mulighed for at præsentere børnene for frivilligt medborgerskab som en etisk forpligtelse.

snakken om gamle dage og stemningen på et plejehjem var med til at give en oplevelse af, hvordan det er at gøre noget godt for andre.

Beder Skoles projekt var et skridt i retning af, at børn uddannes til at forstå problematikken omkring biodiversitet, hvordan man kan modvirke den svindende biodiversitet, og hvordan man kan sprede budskabet. At præge lokalmiljøet i en sundere og mere miljøvenlig retning er i den grad at tage medborgerskabet på sig og tage ansvar for klodens helbred.

Fremtidige aftryk

Projektet har inspireret andre børn og voksne til at lave lignende projekter – f.eks. til at bygge flere insekthoteller, men i høj grad også i forhold til at samarbejde med byens institutioner, plejehjem og boligforeninger. Viden fra projektet er desuden givet videre til de yngre børn gennem skolens fællessamlinger.

Beder Skoles projekter sigter mod, at aktiviteterne sætter spor i børnenes bevidsthed, så de i fremtiden bliver handlingsanvisende for børnenes medborgerskab og frivillighed.

Beder skole - To 9. klasser

C02-udledning i forbindelse med kødproduktion

Målgruppe

Lokalbefolkningen i
Beder

Samarbejdspartnere

Plejehjem
Christiansgaarden

Eleverne i 9. klasse brainstormede på, hvilke muligheder der var for at inddrage lokalbefolkningen i ambitionen om at nedbringe forbruget af kød.

Underviserne holdt oplæg for eleverne omkring frivillighed og medborgerskab. I forhold til frivillighed var der fokus på den indre drivkraft, det kræver.

I forhold til medborgerskab havde oplægget særligt et naturvidenskabeligt fokus.

Eleverne undersøgte lokalmiljøs foreninger, virksomheder og andre interesser. De fik i den forbindelse viden om, hvordan lokale aktører interagerer med omverdenen og f.eks. laver sociale og miljømæssige profiler.

Sådan gjorde de

Gennem projektet var der fokus på kommunikation og dialog både i undervisningen og med lokale aktører.

Koordinering af projektet foregik på skolen med

lærerne som tovholdere. Lærernes rolle var at sætte rammerne, mens eleverne skulle fylde dem ud.

De havde stor medbestemmelse og et stort ansvar for selv at opsøge og gå i dialog med relevante aktører for at skabe samarbejde.

Det havde denne effekt

Projektets fokus på dialog og kommunikation satte gang i elevernes refleksionsprocesser, og nogle elever blev interesseret i at gå i dialog med de lokale aktører og de omkringliggende institutioner for at skabe samarbejde.

Eleverne stiftede erfaring med forskellige former for frivillighed og medborgerskab gennem deres interaktioner med byens institutioner. De fandt ud af, at de med en forholdsvis lille indsats kan påvirke og gøre en forskel for dem selv, deres familier og lokalmiljøet.

Fremtidige aftryk

Det er lykkedes at lave en aftale med plejehjemmet om at lave en kødfri dag om ugen.

Flere elever har desuden også fået indført dette hjemme hos familien.

Beder Skoles projekter sigter mod, at aktiviteterne sætter spor i børnenes bevidsthed, så de i fremtiden bliver handlingsanvisende for børnenes medborgerskab og frivillighed.

I bør være opmærksomme på

Det er Beder Skoles generelle erfaring, at det er vigtigt at sikre samarbejdet med eksterne parter, så I undgår usikkerhed om aftaler.

I får mulighed for

Med et projekt som dette får I mulighed for at skabe refleksioner og bevidsthed hos unge omkring deres muligheder for at gøre en forskel for deres omgivelser.

I kan kontakte

Beder Skole
Skoleparken 6
8330 Beder
Tlf.: 87 13 60 10

Fælles afslutningsarrangement for Beder Skole

Beder Skole afholdte torsdag i uge 39 kl. 12.00 - 18.00 et større afslutningsarrangement for de forskellige aktører. Bandet Trio Before spillede op til fællessang til afslutningsarrangementet. Til arrangementet præsenterede eleverne deres projekter. Skolen afholdte desuden en forpligtende Fællesskabsdag, hvor alle skolens klasser skulle ud i byen og vise forpligtende fællesskab, og derigennem bidrage til en større fællesskabsfølelse på tværs af daginstitutioner, plejehjem, omgivelser, forretninger, m.fl.

Det havde denne effekt

Afslutningsarrangementet samlede mange af byens aktører på ét sted om en begivenhed. Det var et vellykket arrangement og har givet god respons. Idrætsforeningen fik desuden nye frivillige den dag. Børnene opnår en forståelse for, at lokalmiljøet kun fungerer og sikrer, at vi alle har det godt, fordi der er en række forskellige aktører, som udfylder hver deres rolle.

Fremtidige aftryk

Beder Skoles projekter sigter mod, at aktiviteterne sætter spor i børnenes bevidsthed, så de i fremtiden bliver handlingsanvisende for børnenes medborgerskab og frivillighed.

Beder Skoles samlede projekter og afslutningsarrangementet har skabt kommunikation og bånd mellem forskellige lokale aktører, der skal bygges videre på i fremtiden.

Samarbejdspartnere

Beder-Malling Idrætsforening, forældre, Cafe Klubånd, Beboerrådet, elever, Super Brugsen, Trio Before, m.fl.

Fællesskabsdag i Kolt/Hasselager

Målgruppe

0. og 5. årgang, 1. og 6. årgang, 2. og 7. årgang, 3. og 8. årgang og 4. og 9. årgang er venskabsklasser. Fællesskabsdagen er både rettet mod skolen og resten af lokalsamfundet.

Samarbejdspartnere

19 daginstitutioner i området, frivillige foreninger (herunder sportsforeninger, virksomheder og fællesrådet), FU, Huset og Klubben, MOT, madboder og foodtrucks er blevet inviteret til at deltage i Fællesskabsdagen.

I uge 39 arbejdede eleverne i venskabsklasser. Hver klasse skulle give, modtage og lære om frivillighed. De så f.eks. dokumentarer, skrev logbog, arbejdede projektorienteret med frivillighedsorganisationer, samlede skrald og besøgte både plejehjem, Kirkens Korshærs Fixerum og børnehaver for at hjælpe til og give gode oplevelser.

Der blev samlet sponsorgaver til amerikansk lotteri, hvor overskuddet gik til dagtilbuddet. Skolen havde

desuden eksterne besøg fra frivillige, som holdt oplæg om frivillighed.

Bavnehøj Skole afholdte fællesskabsdag lørdag d. 29/9 kl. 10.00-13.30 (forlagt skoledag), hvor alle var velkomne. Fællesskabsdagen dannede med spændende boder, aktiviteter og optrædere udgangspunkt for et nyt sammenhold mellem borgere, foreninger, erhvervsliv, institutioner og Bavnehøj Skole i området Kolt-Hasselager.

Der var bl.a. en frivillighedsstand, hvor skolebestyrelsen og KHIF (Kolt-Hasselager Idrætsforening) stod klar til at rekruttere nye frivillige.

Sådan gjorde de

Eleverne var med til at bestemme, hvilke boder og aktiviteter der skulle være med til Fællesskabsdagen og til at forberede dem. Eleverne deltog i dagen og var ansvarlige for en bod eller aktivitet sammen med deres lærere, mens lokalsamfun-

dets aktører havde ansvaret for egne boder.

Projektgruppen for Fællesskabsdagen stod for koordinering af projektet og for indkøb af materialer. De havde ansvaret for at lave invitationer, tage kontakt og få gjort eksterne samarbejdspartnere til en del af projektet.

Det pædagogiske personale havde ansvaret for at forberede og afvikle dagen og for tilsyn med de elever, som kom uden voksne.

"Vi vil synliggøre de mange muligheder, som generationerne har sammen i vores lokalområde. Skolen skal ses som en magnet, hvor alle tråde fra lokalområdet samles og smeltes sammen til én enhed. Fællesskabsdagen har til formål at hylde frivillighed og engagement, og målet er at generere frivillige til skolen og andre fællesskaber i området."

Rasmus Dalager Jørgensen
Udskolingsleder leder..

Det havde denne effekt

Fællesskabsdagen dannede med 1500-2000 besøgende udgangspunkt for, at lokale kræfter kunne bidrage gennem f.eks. tilslutning og opbakning til lokale foreninger.

Fremtidige aftryk

Fællesskabsdagen skal blive til en årlig tradition. Det er et nyt tiltag, som efter planen skal udvikle sig og vokse år for år.

Frivillighedsstanden resulterede bl.a. i nye hjælpetrænere og 13 tilmeldte til en ressourcebank.

Fem personer stillede op til to ledige pladser i skolebestyrelsen.

Ni elever stillede op til Børne- og Ungebyrådet. Året før var der ingen, der stillede op.

I bør være opmærksomme på

Da det er et nyt tiltag, er der ikke en skabelon for det. Det betyder, at der vil være ting, der med fordel kan gøres anderledes næste år.

Det er et stort arrangement, så I skal være opmærksomme på, at der går mange arbejdstimer til det. Pas derfor på med at planlægge andre ting i samme periode.

I skal være opmærksomme på, at det kan være udfordrende at skaffe eksterne samarbejdspartnere. Dette bliver nemmere fremover, da mange relationer er etableret og lokalområdet kender til arrangementet.

I får mulighed for

Gennem et projekt som dette har I mulighed for at etablere samarbejder mellem skolen og lokalområdets frivillige foreninger.

Foreningerne har fået en indgang til skolen, hvor de fleste af områdets familier har deres gang, og skolen har skabt

relationer til områdets ildsjæle, som har en stor indflydelse på, hvordan skolen opfattes i området. Projektet åbner op for konkret samarbejde og inddragelse af foreningerne i undervisning, klub og SFO. På den måde binder folkeskolen lokalsamfundet sammen.

Eleverne får mulighed for at arbejde med at modtage og udøve frivillighed. Der er mulighed for at rekruttere frivillige som f.eks. skoleseniorer, frivillige der vil følge elever i skole, eller en forældrebank som medarbejderne kan bruge i undervisningen.

I kan kontakte

Bavnehøj Skole
Koltvej 17-19
8361 Hasselager
Tlf.: 87 13 61 60
bhs@mbu.aarhus.dk

"Vi er til daglig adskilt fra de små, så det er rart at kunne være sammen. De ser op til én og det er fedt at se, når de er stolte over, at de kan noget."

Veronica, 9.B. Bavnehøj skole

"Jeg håber, at projektet vil åbne mine øjne for, at der er mere at lave her i lokalområdet. Ofte er det også de samme forældre, der melder sig frivilligt. Hvis vi gør opmærksom på, at man kan melde sig til andet end fodbold, så er der nok flere, der har lyst."

Nikoline, 9.B

Hjortshøjbandet

Layout på de pæle, der vil være at finde rundt omkring i Hjortshøj – hver pæl får desuden en QR-kode med information om frivillighed og medborgerskab i Hjortshøj

Målgruppe

Hjortshøjbandet er for børnehaver, skolen, klubben og byens borgere.

Samarbejdspartnere

I Hjortshøj er der et 0-100 års samarbejde mellem skole, klub, daginstitutioner og plejehjemmet. De arbejder sammen om både planlagte og impulsive tiltag, møder og aktiviteter året rundt.

Der er taget kontakt til andelssamfund, præst og FDF for at afdække ønsker om poster i Hjortshøjbandet.

Virupskolen stod for at lave et O-løb (Hjortshøjbandet) i Hjortshøj, hvor frivilligheden i lokalsamfundet var og er i fokus. Herudover blev der samlet skrald i naturen, der blev indført læsemakere i skolen, og ældre fra Lokalcenter Hjortshøj fik mulighed for at deltage i motionsdagen i rickshaws.

Sådan gjorde de

Der blev sat pæle med QR-koder op ved institutioner, dagtilbud, FDF'erne, kirke og plejehjem. Pælene

fortæller om muligheder for frivillighed i Hjortshøj. Der blev desuden opsat klippetænger på pælene (kendt fra orienteringsløb) for at gøre det muligt at samle klip, mens man går turen.

Ledelsens rolle var at opmåle, tegne og evaluere ruten, og personalets rolle var at få det ind i praksis både planlagt og impulsivt samt at få nogle ildsjæle i byen med på idéen.

Det havde denne effekt

Hjortshøjbåndet var og er med til at knytte byens institutioner sammen, og det fortæller gennem QR-koder om mulighed for frivillighed i byen. Når man går ruten, kommer man intuitivt rundt i Hjortshøj og lærer byen og dens institutioner at kende. Ruten viser, at de enkelte steder er åbne områder.

Når man sætter sig ind i skolegården eller haven på plejehjemmet, skaber man liv og kendskab i lokalområdet.

Børnene blev opmærksomme på, at vi er afhængige af at hjælpe hinanden, og de fik et større kendskab til deres by.

Aktiviteterne gav børnene og de unge oplevelsen af at være en del af noget større, som gavner andre.

Børnene oplevede de ældres glæde og begejstring ved besøg på lokalcentret og i aktiviteterne.

Fremtidige aftryk

Tanken er, at elever på Virupskolen kommer til at stå for kodning og genkodning af QR-koderne således, at indholdet løbende fornyes. Ruten udvides i fremtiden til at inddrage flere lokale aktører. Nogle lærere og pædagoger er begyndt at tænke ruten ind i praksis.

Der kommer en hjemmeside, hvorfra der kan printes et kort over ruten.

I bør være opmærksomme på

Koordineringsopgaven var større end antaget, og det skal I tage højde for i planlægningen af en aktivitet som denne.

Det er et projekt, der kan vokse i omfang, og I skal være opmærksomme på, at arbejdstiden vokser tilsvarende.

I får mulighed for

Projektet er foranderligt og kommer ud til rigtig mange mennesker i lokalområdet. Hjortshøjbåndet kan bruges af alle borgere i byen og kodes om efter behov.

I får mulighed for fælles aktiviteter – en ramme for godt samarbejde og fællesskab, samt gode idéer til andre ting (børnefødselsdage, læring om byen, osv.).

I kan kontakte

Virupskolen
Virupvej 75
8530 Hjortshøj
Tlf. skole: 87 13 99 30
Tlf. dagtilbud: 41 87 21 85
vir@mbu.aarhus.dk

UngiAarhus

De unges frivilligfest i forbindelse med Folkets Møde

Målgruppe

Projektet var rettet mod en gruppe af børn og unge, der havde udøvet en frivillig indsats, og formålet var at skabe et fællesskab for de deltagende.

Samarbejdspartnere

Børn og unge på tværs af byen havde indsendt korte videoer om, hvilke ændringer de kunne ønske sig i lokalområdet, og Sager der Samler deltog i arbejdet med Frivilligfesten.

De ældste planlægger fest

Frivilligfesten blev arrangeret og afholdt for og i samarbejde med frivillige børn og unge. Inden Frivilligfesten havde de yngste indgået i frivillige indsatser, og under Frivilligfesten arbejdede de med andres ønsker til forbedring af lokale forhold (i form af 27 korte videoer indsendt af børn og unge, som ikke deltog i Frivilligfesten) og lavede kunstneriske værker/løsningsforslag til disse ønsker. Imens skabte de ældste på to timer en fest for sig selv og de yngste.

Sådan gjorde de

Arrangementet foregik med officiel åbning fra kl. 15.00–16.00. Herefter vandring til FO-byen med velkomst og introduktion til opgaven. Her blev gruppen opdelt i to: de 10–13-årige (ca. 40 stk.) og de 13–17-årige (ca. 80 stk.).

Aftensmaden blev spist i to hold undervejs, og der blev holdt fælles afslutning i tidsrummet 20.00–21.30. Gennem produkter (video, opsamling) udbredtes

de gode idéer og tiltag til inspiration og opfølgning samt til lokale drøftelser om videreudvikling.

De ældste unge arbejdede videre i weekenden med etablering af senater og valgmaterialer til Børne- og Unge-byrådet. Rammerne blev besluttet af de voksne, men de unge blev inddraget så meget som muligt. De voksne understøttede, guidede og faciliterede forberedelses- og opfølgningsopgaver. De unge var deltagende, formidlende og debatterende.

Det havde denne effekt

Der blev skabt bevidsthed omkring mangfoldigheden af begrebet frivillighed, og de unge kunne videndele omkring forskellige måder, hvorpå børn og unge kan gøre en forskel.

De børn og unge, som indsendte videoer, fik herigennem reflekteret over, hvordan deres lokalområde kunne forbedres, og de oplevede at udvise medborgerskab.

De ældste børn ændrede deres opfattelse af frivillig-

hed fra "frivilligt arbejde" til det engagement, de lægger i deres deltagelse i hhv. Senaterne og Børne- og Ungebyrådet.

Herudover var de ældste børn kandidater til Senaterne og Børne- og Ungebyrådet. Især Senaterne har oplevet, at kandidaterne i højere grad melder sig ind for at gøre en forskel i hverdagen end på grund af en interesse for politisk spil.

Børnene har i drøftelser givet udtryk for, at de i forbindelse med Frivillig-hovedstadsåret har fået trukket en dagsorden ned over hovedet. Ifølge dem er der blevet lagt mere vægt på at kunne sige, at man er frivillig end på faktisk at gøre en forskel for andre.

Invitationen til Frivilligfesten gav de yngste anledning til at blive opmærksomme på frivillighedsbegrebet, og så gjorde anerkendelsen dem stolte.

Frivilligfesten skabte en fællesskabsfølelse blandt de unge. Andre unge i klubbern der ikke deltog, har med

VIP-invitationen fået øjnene op for, at deres kammeraters engagement blev set og værdsat.

Fremtidige aftryk

Fejringen og anerkendelsen af børnenes frivillige indsatser kan være med til at motivere dem til at fortsætte det gode arbejde og til at give idéer til nye indsatser. Ifølge tilbagemeldinger fra medarbejdere har Frivilligfesten skabt øget fokus på at gøre en forskel for andre og dannet afsæt for et skærpet arbejde med klubråd og ungeinddragelse.

Tilbagemeldinger fra de ældstes undervisere viser et ønske om at arbejde yderligere med denne projektilgang, hvor der er fokus på børn og unge som aktive medborgere.

UngiAarhus har efter uge 39 udsendt en kort fortælling om oplevelser/erfaringer og en film til at supplere disse med, og sammen med det udsendte i Børn & Unge Nyt forventes det at fungere som inspiration for andre.

I bør være opmærksomme på

Det kan være en udfordring for børnene at se ud over dem selv og deres egne lokalområder – det var derfor en bevidst del af øvelsen for de yngste at arbejde med andres indsendte ønsker.

Arrangementet foregik i FO Byen i grupperum og et stort forsamlingsrum, hvilket begrænsede antallet af deltagere. Det er børnene, der skal lære, og i dette projekt skal de derfor have frie tøjler.

Det kan være en udfordring for jer som ansvarshavende voksne at sætte dem fri uden at vide, hvor det ender – men det er givende for børnene.

Børnene skal være med i planlægningen og til rammesætningen. Derfor er det vigtigt, at I prioriterer den tid, det tager at teste koncepter og at sparre med udvalgte unge.

Børn bliver ofte inddelt efter alder, men læg mærke til, at de yngste og de ældste børn i dette projekt festede sammen – med godt resultat.

I får mulighed for

I kan skabe øget bevidsthed om, nysgerrighed omkring og erfaringer med frivillighed som barn eller ung.

I kan bidrage til at skabe selvtilid omkring egne evner. Trods lidt kendskab til hinanden og til festafvikling fik de ældste planlagt en fest, og mantraet for introv-eekenden blev "når vi kan klare dette på to timer, hvad kan vi så ikke klare på et år i Senaterne og Børn og Ungebyrådet?".

Børnene får blod på tanden, og de kommer fra arrangementet med et stort engagement som, hvis I griber det med det samme, kan føre til en masse læring og udvikling hos børnene.

I kan kontakte

UngiAarhus
Grøndalsvej 2, 2. etage
8260 Viby J.
uiaa@mbu.aarhus.dk

Her kan I læse mere om arbejdet med frivillighed og medborgerskab på børne- og ungeområdet

Her kan I finde inspiration til og fakta om at samarbejde med frivillige i Børn og Unge, Aarhus Kommune:

www.frivillighed.mitbu.dk

Her kan I læse mere om Frivillighovedstadsåret:

www.frivillighovedstad.dk

Vil I læse mere om at være frivillig i Aarhus Kommune, kan det findes her:

www.aarhus.dk/frivillig

Her kan I læse mere om Frivilligcenter Aarhus, som er byens kardinalpunkt, når det kommer til frivillighed og medborgerskab. I kan her trække på 25 års erfaring og ekspertise i frivillighed, projektudvikling og tværsektorielt samarbejde:

www.frivilligcenteraarhus.dk

Er I, eller nogen I kender, interesseret i frivilligt arbejde generelt, kan I på denne hjemmeside finde en opdateret liste over frivillige jobs i jeres område:

www.frivilligjob.dk

I denne pjece kan I finde erfaringer med og anbefalinger til at gå fra medborgerskabstænkning til medborgerskabspraksis og derigennem styrke medborgerskabet på børne- og ungeområdet:

https://aarhus.inst.dk/DOK.vdir/_da6514/DT%20Pjecer%20og%20brochure%20AaK%20centralt/Pjece-om-Medborgerskab.pdf

Projekterne – samlet overblik

Dagtilbud/skole

Holme-Rundhøj Dagtilbud
Frederiksbjerg Dagtilbud
Viby Skole
Beder Skole – 4. klasse
Beder Skole – to 6. klasser
Beder Skole – to 9. klasser
Bavnehøj Skole
Hjortshøj
UngiAarhus

Projekter

Generationsmøder med de ældre på plejehjemmene
Frivillighed i børnehøjde
Frivillig på skolen, i idrætsforeninger og i nærområdet
Frivillige medborgere på Plejehjemmet Kristiansgården
Biodiversitet i Beder
CO₂-udledning i forbindelse med kødproduktion
Fællesskabsdag i Kolt/Hasselager
Hjortshøjbandet
De unges frivilligfest i forbindelse med Folkets Møde

FRIVILLIG AARHUS 2018

EUROPÆISK FRIVILLIGHEDSTAD